

SANCHEZ.

OPUSCULA MORALIA.

I. II.

26

BJ55
S36
c.1

JESUS H. BUENTELLO.
ENCUADERNADOR.
MONTEREY.

CALLE DE HIDALGO N° 12

1080044376

6#46#91

200

200

R. P. THOMÆ
S A N C H E Z
C O R D U B E N S I S ,
E Societate JESU ,
C O N S I L I A ,
S E U
O P U S C U L A M O R A L I A
T O M I D U O .

R. P. THOMÆ
SANCHEZ
CORDUBENSIS

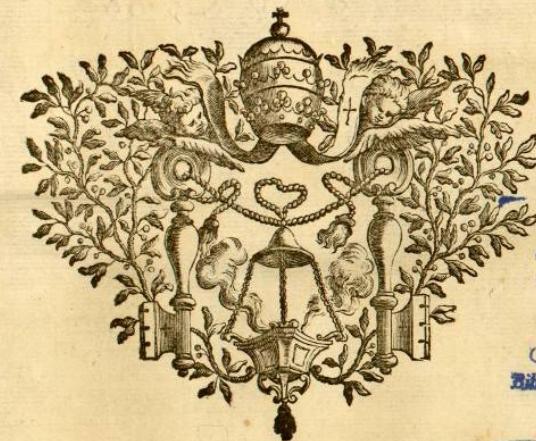
E Societate JESU,
C O N S I L I A,

s e u
OPUSCULA MORALIA

Duobus Tomis contenta.

OPUS POSTHUMUM,

NOVISSIMA EDITIO ALIIS EMENDATOR.

Capilla Formista
Biblioteca Universitaria

VITERBII, MDCCXXXVIII.

Sed prostant

VENETIIS

Apud NICOLAUM PEZZANA.

MONDO LIBERO
DE LIBERTATE LIBERI
55424

B155
S36

SERIATIM
SANCTI THOMAE
CORDUBENSIS
E societate Iesu
CONSILII
OPUSCULA MORALIA
opus posthumum
Moralium Opusculo Aliis emendatorum
Dopos Tomis consiliis.

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON
20000

SERIES
LIBRORUM
IN OPUSCULIS MORALIBUS,
Seu Consiliis R. P. THOMÆ SÁNCHEZ
contentorum.

TOMO PRIORI.

- LIB. I. CIRCA jus , & justitiam commutativam . pag. 1.
II. Circa jus , & justitiam distributivam . 73.
III. Circa jus , & justitiam judicativam , atque ordinem judicium . 257.

TOMO POSTERIORI.

- LIB. IV. DE consiliis , seu casibus particularibus circa ultimas voluntates , ubi de illegitimis , pag. 1.
V. Circa jejunium , & observationem festorum . 72.
VI. Circa judices , aliisque judicialia . 97.
VII. Circa Ordines . 173.

INDEX

CAPITUM, ET DUBIORUM

Quæ in hoc primo Tomo Consiliorum Moralium continentur

LIBER PRIMUS.

Circa jus & justitiam commutativam.

C A P U T I.

De dominio, servitate, ac patria potestate.

- Dub. 1. **A**n servi possint habere proprium, vel quicquid, habent sit dominorum? 9
 An servus sine licentia domini promittens aliquid, vel aliter contrahens, obligetur naturaliter, & in foro conscientia? 10
 An servis titulis possit iuste quidam homo redigi in alterius servitatem? ibid.
 An licita sit negotiator, quia Luitani emunt, vel vendunt Æthiopes, tamquam servos? & an etiam quilibet privatus emens, aut vendens aliquem ex his peccet? 11
 An servi Christiani possideri possint ab infidelibus, vel hereticis, vel eis vendi, vel donari, qui quovis alio titulo eis tradi? 12
 An aliquid inter servos bello iusto captos, & alios, qui à se, vel à parte venditi sunt quoad posse fugere: id est, an omnibus his fas sit fugere. ibid.
 An servis capitis in bello iusto licet fugere non solum in patrem, sed quocumque? 13
 An vernacula filii servorum captarum bello iusto licet fugere? ibid.
 An si dominus impetrat ancillam ad abutendum ea turpiter, possit fugere, vel si libera? 14
 An sit opus pius concedere servis libertatem? ibid.
 Quid si patria potestas: & quo iure inducta sit? 15
 Qui habent prædictam potestatem in filios, & in quæs filios, scilicet an in illegitimos, vel filios adoptivos? ibid.
 Qui sunt effectus patria potestatis, id est, quod ius competat patri in filio ratione patris potestatis? 16
 Per qua liberetur filius à patria potestate? ibid.
 An ratione dignitatis, & per contractum matrimonii eximatur filius in omnibus, etiam in odiosis à patria potestate? 17
 An facer ordo liberet filium à patria potestate? ibid.
 An filii fugientes à parentibus, vel habitacula gratia quarendi viatum recedentes, libet possint consumere que lucrande? ibid.
 An filius qui semel est extra patriam potestatem, possit aliquo cafo ad eandem potestatem restituiri, & an possit pater aliquando cogi ad emancipandum filium, & sic à sua potestate liberandum. 18

C A P U T II.

De peculio ejusque generibus.

- Dub. 1. **Q**uid, & quotuplex sit peculium, & quid differat inter peculia? ibid.
 Quid sit peculium castrum, & quasi castrum: profectum, & adventitium: & quæ pecula in speciali dicantur castrum? ibid.

E T D U B I O R U M .

- 24 An in primogenio, ducatu, comitatu, &c. obveniente filiosfamilias ex matre, vel linea materna, vel aliunde pater habeat usumfructum? 15
 25 An si pater sit morti proximus, filiusfamilias ipsi acquirat? ibid.
 26 An casu, quo auferitur patri administratio bonorum adventitiorum filii, referetur ei ususfructus: quando auferitur propter dilapidationem: item an in doce adventitia filii acquirat pater usumfructum? ibid.
 27 An in ususfructu reliquo filiosfamilias acquirat aliquid pater? ibid.
 28 An in fundo filiosfamilias pater habeat usumfructum? 16

C A P U T III.

De injuriis, & damnis in bonis animæ, deque congrua restituzione.

- Dub. 1. **A**n qui malo exemplo, vel consilio inducit alium quem ad peccandum, teneatur restituere. ibid.
 2 An retrovoletem ingredi Religionem, vel jam ingressum ante, vel post professionem, teneatur aliquid restituere? 17
 3 An retrovolet filium, ne subveniat patri indigeni, & subtrahens magistro scholasticos, advocate suos litigantes, idemque in alii officiis, peccet mortaliter, & teneatur ad aliquam restitucionem? 18
 4 An damnificare in bonis spiritualibus intrinsecis naturalibus, sive à natura ingenita sint, ut intellectu vel memoria, infatuando aliquem, vel memoria privando aliquo veneno, sive fint acquista, ut sunt scientia, & artes, teneatur restituere. 19
 5 An confessarius, vel medicus, vel advocatus, vel quislibet alius docens falfum, dñeque malum confiditum ex quo damnum petenti confidit, alisque sequitur quando id bona fide, & inculpate facta, teneatur, si postea competerat veritatem, lege iustitia docere verum, & he si non doceat, teneatur restituere? ibid.
 6 An qui tenet ex officio docere verum, ut Confessarius, vel alius doctor consultus, si doceat falfum ex negligencia, & culpa lata, ac mortali circa rem, que non obligabat, lege iustitia teneatur restituere? 20
 7 An audire detractionem si peccatum mortale, quando ipsa detracitio peccatum mortale est? ibid.

C A P U T IV.

De injuriis, & damnis in corpus proximi per homicidium, & mutilationem.

- Dub. 1. **A**n pro domino naturali illato in vita, vel membris corporis, teneatur illud inferens aliquid restituere, vel an folium, quando in bonis temporalibus inde damnum aliquod sequitur est? 21
 2 An homicida vel mutilator teneatur restituere damnum inde sequuta, & lucrum cessans? 22
 3 Quibus hereditibus defuncti teneatur homicida restituere damnum, & lucrum cessans? 23
 4 An homicida teneatur solvere debita, quibus occisus astrictris erat, quæ poterat probabilitate vivens creditoribus solvere: at morte subsequuta non potuit solvere? 24
 5 An si homicidium, quod Petrus commisit, impetratur alteri innocentis, qui ob illud est capitus, vel damnatus, teneatur homicida aliquid satisfacere illi innocentis, cui ipse homicida nil imposuit, nec confuluit, ut imponeretur? ibid.
 6 An si homicidio ponam talionis subeat, id est, morte damnatur, adhuc teneatur restituere? ibid.
 7 An si compellendis homicida restituere damna illata, licet constituantur in gravi necessitate restituendo? 25
 8 An qui ignorantia concomitante aliquem occidet, teneatur restituere? ibid.
 9 An qui se defendens, excedens, moderamen inculpata tutele, occidit, ita ut peccet mortaliter, teneatur restituere? ibid.
 10 An quando aliquis provocat alium ad singulare certamen, si provocatum occidat, vel lœdat, teneatur illi, vel hereditibus damno dicta restituere; & quid si provocatus interficiat provocantem? ibid.

Tb. Sanchez Consil. Moral. Tom. I.

C A P U T V.

De injuriis fortunatarum per fortunum, dannumve illatum, ac de congrua restituzione.

- Dub. 1. **A**n cedentes ligna ex nemoribus vetitis, ibid.
 2 An iudex, cui custodes agricoli aliquid dannum denunciant, si id non notificari non faci parti damnificatae, ut ibi satisficeri exposcat, sed folium penitentie, teneatur compensare parti damnum, vel hoc illi notificari facere, ut satisfactionem petat? 30
 3 An tenetor dominus de domino dato per proprium servum, vel per propria animalia circa omnem dominum culpan? ibid.
 4 An puerum expondere sit licitum in aliquo casu? 31
 5 An his, ad cujus januam puer exponitur, possit ad alterius januam illum exponere, vel pescer, & teneatur illi educationis expensas restituere? 33
 6 An tonfores invententes aliquas raritates, Hispanas, in pannis, & non admonentes pannorum dominum, peccant, & restituere teneantur, & quid si mercatorum moncant, & eidem postulant pannum tradant, ut ita raritas occuletur; & disimiletur? 38
 7 An economus, & quisvis alius, cui à domino redditus frumenti a coloni exacti servandi traduntur, possit, si qua postea incrementa reperiantur, sibi retinere, an potius domino restituere teneantur? ibid.
 8 An qui conductit mulam ad iter faciendum ab uno oppido in aliud, designatis, v. g. octo diebus ax eiusmodi iter, possit ad oppidum diffundit transire, dum tamen non plures, quam assignati sunt, consumat in itinere? ibid.
 9 An licet aliqui in quovis casu erigere in altum suas ades, vel seniles aperire, licet inde sequatur damnum religiosis dominibus, quia scilicet patebunt secreta illarum? 39
 10 An si maritus dissipavit multa bona acquista conante matrimonio, ludis, vel alijs pravis usibus, ut cum meretricibus, &c. teneatur soluto matrimonio sic male consumpta in sua parte impunita? 40
 11 An licet Christianis bona infidelium in terris usurpati, que erant Christianorum, habitantium, fūrari, v. g. Maurorum bona? ibid.

C A P U T VI.

De promissione & donatione.

- Dub. 1. **A**n donator possit conditionem, modumve actum donationi in utilitatem alterius pacto cum ipso donatario tempore contra hos initio revocare postmodum, altero minime contentente? ibid.
 2 De speciali quadam donationem à quodam Generali Societatis JESU in favorem quorundam beneficiorum facta dabitur, an fuerit valida, & expraverit morte ipsius? 41
 3 An contractus gestusas uxore sine licentia viri, qui invalidus est juxta legem ss. Taur. &c. firmetur juremento? ibid.
 4 An mulier conjugata possit donare causa mortis abque viri licentia? 43
 5 An mulier conjugata possit elemosynas inscio viro facere? ibid.
 6 An uxor possit viro invito aliqua parentibus, aut filiis prioris matrimonii, vel alijs consanguinitatis suis indigentibus dare ad eos alendos. 46
 7 An ex bonis costante matrimonio acquisitis solus maritus valeat abfue uxoris consentaneo, cui dimidia corum pars debebatur vivente eadem uxori, contractus & donationes, ac elemosynas quævis facere? ibid.
 8 In quibus rebus possint expendi bona civitatis, & opidorum, Hispanæ los propios de Consejo. 47

24 C A .

INDEX CAPITUM,

CAPUT VII.

De emptione, & venditione, & locatione.

- Dub. 1. An si minor existens sub potestate patris, contraxis sit omnino nullus? 49
 2. An qui habet licentiam Papae, vel Episcopi ad petendam cecosynam uno anno per se, vel per alium, ut sive necessitatis consular, possit hoc ius locare alterius patrois aliquo? ibid.
 3. An licet emere a fortioribus, vel ab eorum officiis fragmenta, qua superfluit ex vestibus, quas conficiunt, aut etiam a textoribus unam, vel alteram serici gauapini ultimam vendentibus? ibid.
 4. An licet sit vender triticum pluris quam per pragmaticam regiam taxatum est? 50
 5. An sit obligatio servandi pragmaticam in anno sterili, quando sterilitas est universalis in omni provincia, adeoque magna, ut certum sit agricolae non excepturos sumptus illam servando? ibid.
 6. An in casu quo pragmatica tritici non obligat, possit vendit triticum eo pretio, quod habuerit in civitate; aut servanda sit aliqua moderatio ratione pragmatice? 52
 7. An quando in diversis Regni partibus diversa vigint pragmatice, possit vendor convenire cum empore, quod ipse portabit suis expensis? ibid.
 8. An illi, quibus panem pincere prohibutum est, si illum subigant, & coctum vendant cum lucro moderato, peccent mortaliter? ibid.
 9. An quando iudex, vel is ad quem spectat preia taxare, premium apponit exorbitantem pani subacto, excubunt vendentes tali preio? 53
 10. Quod censebitur moderatum lucrum, excepto valore tritici quod concedit pragmatica pistoribus panem pincensibus? ibid.
 11. Quod sit premium justum panis de foris ad portationem? ibid.
 12. Utrum vendentes triticum ultra pretium taxe pistoribus, & artocreas, & agafonias extra herbibus illud ad alia loca, teneantur restituere excessum pretii, quando constat hos pistores, & agafonias excepisse totum illud pretium, & insuper moderatum lucrum ex venditione tritici, vel panis cocti? 54
 13. Utrum agafones & pistores non inventientes triticum juxta premium taxe, possint illud emere ultra taxam, & iterum vendere, & exciperre totum illum excessum, & insuper moderatum lucrum, & expensas ad portationem? ibid.
 14. An possint molendinarii illam tritici mensuram, qua pro pretio solet illis dari, vendere eodem pretio, ac vendit triticum de foris ad portationem? ibid.
 15. An licet carius vendere pecunia credita, quam numerata, saltim in iis mercibus, quae communiter pecunia credita vendi solent? ibid.
 16. An licet vilius emere anticipata solutione, saltem quando communis emendi modus est ejusmodi, ut contingit in venditione lanarum. 55
 17. An licet debitum aliquod emere minori summa, quam illud sit? ibid.
 18. An fas sit ipsi debitorum emere debitum, quod ab hinc uno anno debet, minori pretio, quam sit ipsum debitum. 56
 19. An census jam impositum licet minori pretio emere, quam per leges regias taxatus est? ibid.
 20. An eidem, qui solvit census, licet redimere viliori pretio, quam census constitutus est, sicut cuidam tertio licet viliori pretio emere? ibid.
 21. An licet aliqui vendere fundum, vel domum, & reservare sibi fructus, vel redditus domus, vel fundi, donec solvatus sibi fundi pretium. 57

CAPUT VIII.

De ludo, & sponzionibus.

- Dub. 1. An per ludos legibus tam juris communis, quam hujus regni Hispanie prohibitos, quando sunt pecunia praestit, id est, de contado, transferatur dominum, ita ut qui lucratur, non teneatur restituere? 58
 2. An si ille, qui ludo amisit, ita ut habeat ius repetendi coram judge, petat non coram judge, sed pri-

- vatum, teneatur alter restituere: & quid si petat coram judge, sed iudex non condemnat, ut solvatur, vel qui lucratus est, negat coram judge lucrum? 59
 3. An qui amittit ludo pilæ, vel alio quocunque iudicis permisso uno die plusquam triginta nummos aureos, vel gemmas, seu alia pretiosa: at quod interponitur ludo Hisp. se arra via la orisa en el ju go teneatur solvere, & si solvit, teneatur alter restituere? ibid.
 4. An si is, qui pecunia credita amisit in ludo, solvit pecuniam amissam lucratur, teneatur hic reliqua illam pecuniam sibi solutam, & reddite solventi uxtra leges hujus regni Hispanie? ibid.
 5. An qui lucratur ab alio pecuniam praestem, & ipse tantum perdat pecunia credita, & habebat proprium non solventi propter leges id sibi concedentes, vel si juravit solvere, habebat proprium petendi relaxationem, & sic non solvendi, teneatur reliqua pecuniam praestem, quam lucratus est? 60
 6. Quando stando eriam in iure natura per ludum non transferatur dominum, ita ut lucratus teneatur restituere lucrum? ibid.
 7. Qui sunt ii, qui non possunt alienare in ludo, ita ut haec ratione qui lucratur, teneatur illis restituere? ibid.
 8. An possit filius familiæ quidquid ludo acquirit, ludo expone, ita ut lucratus non teneatur restituere? 61
 9. An trahens alium ad ludum, teneatur lucrum restituere? ibid.
 10. An vi tractus ad ludum, si iam ibi ad ludum applicatus conceperit animum probandi lucrum, si lucratus fuerit, ex tunc cencetur voluntarius ludere, & extine qui ipsum traxit; acquirat ius lucrandi, quo ante carebat? 62
 11. Au si tractus ad ludum, teneatur a trahente, teneatur ipsi lucrum restituere; sicut si trahens lucratur, teneatur restituere? ibid.
 12. Quando lucratus in ludo tenetur restituere lucrum, eo quod interveniant fraudes in ludo? ibid.
 13. An quando aliquis notabiliter excedit alium in arte ludendi, teneatur lucrum restituere? 63
 14. An si quis videat alterum, cum quo ludit, non numerare omnia puncta, qua habet, quia si numeraret, lucraretur, si alter perdit, & ipsum non admonet, teneatur restituere. 64
 15. An teneatur restituere, qui dolosè surripit primam manum, id est, et que jugo con oro, y le som la mano per su defundo? ibid.
 16. An si pluribus oppositoribus concurrentibus ad cathedralm, Petrus spondit cum unoquoque eorum trium scorsim, quod non adepturus esset illam, ubi certum est, quod lucrabitur a duobus, & perdet cum uno, teneatur restituere? ibid.
 17. An qui volens acceptare actionem, id est, elembeite, ab altero collusore propositam, accepit admissus a tertio inspectore ludi, teneatur actionem illam, si eam lucratus est, restituere? ibid.
 18. An si iudices una manu exponant suum restans, id est, su resto, quorum unum est major altero, quia alterum, v.g. constat ex decem aureis, alterum vero ex quatuordecim aureis, an si lucraretur, qui minus restans habet, possit totum restans alterius lucrari? 66
 19. An possit fieri compensatio, si is, qui lucratus est cum obligatione restituendi, perdat tandem cum eo, cui restituere teneatur? ibid.
 20. An qui teneat restituere ludo acquisita, qui scilicet fraudibus acquisit, vel a non potente, vel a trahente ad ludum, possit deducere que consumptis inter aliis tenuerit, ut donationibus, quae fecit, Hispanie baratos, & in solvendis domo, lucernis, chartis, &c. aut ad elargiendum parafito, &c. ibid.
 21. An aleator, seu habentes mensas alearias, id est, tablajeros, teneantur restituere quod ludentes teneantur, nec restituant, & peccent mortaliter? 66
 22. Quid dicendum sit de iis, qui alteri nummos præbent, ut vice amborum ludat? ibid.
 23. An quando quis ludit pro se, & pro altero si sic pacifatur cum illo vice eius ludit, scilicet ut si perdidit, solvat dimidium perdit. Si vero lucratus fuerit, portet tantum tertiam lucri partem, si hoc pacium justum? ibid.
 24. An stando in iure naturali, scelus legibus, & canonicis humanis, sit illicitum, & peccatum mortale ludere, quando non intervenient fraudes, vel vi trahit aliquis ad ludendum, vel ludit cum eo qui non est sui juris? 67

25. An

ET DUBIORUM.

25. An attento iure communi civili, vel Ecclesiastico, peccant mortaliter laici ludentes? 68
 26. An laici ludentes contra leges Regni Hispanie prohibentes ludum, peccant mortaliter? ibid.
 27. An scholasticæ Salmantini peccant mortaliter, ludendo contra præceptum magistri scholarum, & sint excommunicati, teneanturque lucrum restituere? ibid.
 28. An clerici, Antistites, & Religiosi peccant mortaliter ludendo? 69
 29. Qualiter peccant Clerici, vel Religiosi inspicentes ludos fortunam? ibid.
 30. An laici peccant mortaliter aspiciendo eos, qui ludendo peccant mortaliter? 70
 31. An ludus agitatione taurorum sit peccatum mortale? ibid.
 32. An sponsiones, id est, las apuestas, licita sint, & illis acquitum possit retineri? ibid.
 33. An officium parutorum, id est, trahanes, sit licitum, & tales non teneantur restituere, quia ipsi dantur? 71
 34. An torneamenta sint licita, & illis acquitum sit obnoxium restituendi? ibid.
 35. An iudi saltandi, & tripudiandi, Hisp. baylar, y danzar, & comedæ, & iudi prætigiarum, Hisp. Juegos de paza paza, & iudi personarum, Hisp. Malearas, & alii ibidem vocati Matachines, sint liciti, & eis acquitum sit obnoxium restituendi? 72
 36. An fortis sint licita, & eis acquitum non sit restituendum? ibid.
 37. Quæ informatio satis sit ad hoc, ut judices possint procedere contra eum, qui ludis prohibitis ludit. ibid.
 38. Quæ conditions exiguntur, ut triennalis possessor trienni sit virtutis regulæ de triennali? ibid.
 39. Circa primam conditionem, an in possessori triennali requiratur bona fides, ut possit se tueri haec regula? ibid.
 40. Circa secundam conditionem; que est possesso, quomodo intelligatur? ibid.
 41. Circa tertiam conditionem, scilicet ut possesso illa per triennium sit pacifica, quid intelligatur per pacificam? ibid.
 42. Circa quartam conditionem, scilicet ut possesso illa pacifica sit per triennium, qualiter hoc triennium intelligatur? 91
 43. Circa quintam conditionem, scilicet ut possesso illa sit beneficii Ecclesiastici, quid per hoc intelligatur? ibid.
 44. Circa sextam conditionem, scilicet ut ad eis titulus qualiter hoc requiratur? 92
 45. Circa septimam conditionem, scilicet ut titulus sit coloratus, quid hic sit, & qui censeatur illum habere? ibid.
 46. Circa octavam conditionem, scilicet ut possessor triennalis non sit simoniacus, id est, non obsecratur illud beneficium per se moniam, quomodo intelligatur? 94
 47. Circa nonam conditionem, scilicet ut possessor triennalis non sit violentus, quid per hoc intelligatur? ibid.
 48. Circa ultimam conditionem, scilicet ut talis possessor non sit intrusus in beneficio, quid intelligatur hic per intrulum? 95
 49. Quis sit dominus officiorum secularium reipublica? 96
 50. An officia haec secularia sint ex justitia distributiva conferenda dignioribus? 97
 51. An Princeps possit vendere officia pubblica, ut Rex, & ali non recognoscens superiore in temporalibus, ut sunt aliqui duxes in Italia. 98
 52. An ali citra Regem, vel Princepem non recognoscens superiore in temporalibus possint officia secularia reipublica vendere, servatis conditionibus possit dubio præcedenti, requisitis in Princepe ad hanc vendendum, sive hi sint domini titulares, ut Duxes, Marchiones, sive alii privati, qui a Rego emerunt hac officia. 99
 53. An Præfati Ecclesiastici teneantur eligere digniores ad hac officia secularia, possintque illa vendere? 100
 54. An in honoribus exhibendis committatur acceptio personarum? ibid.
 55. An in iudicis locum habeat acceptio personarum? 102
 56. An in tribulis exigendis committatur acceptio personarum? ibid.
 57. An in dispensationibus concedendis, vel negandis contingere possit acceptio personarum? ibid.
 58. Quæ diligentius teneantur adhibere elector, & patronus ad inquirendum dignorem? ibid.
 59. An sicut peccat eligens minus dignum, omisso digno-

103

INDEX CAPITUM,

- 45 An violati iustitiam distributivam conferendo officia, vel beneficiis indecis ministris, omisis dignis, vel minus dignis omnibus dignioribus, tenetur restituere. ¹⁰⁴
 46 An quando Beatifica, vel officia publica instituta sunt primaria, vel bonum Ecclesie, vel communis, ut etiam cathedra conferantur per oppositionem, proposito facto, ut solet proponi, eligens indignum tenetur restituere digno, & eligens minus dignum tenetur dignori restituere. ¹⁰⁵
 47 An quod indigens eligitur ad officium, vel beneficium, quod ipsi collatum est, casu quo collatio temuit, tenetur superior talem collationem irritare? ¹⁰⁶
 48 An peccet, & tenetur restituere, quando plures se opponunt cathedrali, vel beneficio, is qui novit se minus dignum esse, ac procurat, ut sibi detur beneficium, vel cathedra? ¹⁰⁷
 49 An impediens alium a beneficio, vel officio, vel cuiusvis doni consequione, vel legati, &c. tenetur restituere? ¹⁰⁸
 50 An casu, quo impediens tenetur restituere, tenetur restituere in solidum. ¹⁰⁹
 51 An casu, quo non tenetur qui integrè restituere sed partem, quia scilicet res non erat debita, at intercessio vis vel dolus in impediendo, unde quantitas illius restitutionis sit à viro prudenti attendenda ad hoc, ut sit major, vel minor? ¹¹⁰
 52 An scholasticus, qui caret aliquo requisito secundum statuta sufragandam, & nihilominus, praeterea suffragium, & si quis est causa, quod aliquis amittat cathedrali, tenetur restituere, tamquam iuritus, & non verus elector? ¹¹¹
 53 An scholasticus, qui patitur defectum aliquem ad suffragandum secundum statuta universitatii, peccet mortaliter suffragium praestando? ¹¹²
 54 Circa intelligentiam capituli 6. Concilii Trid. ^{25. de Regularibus, de electione/ superiorum Regularium.} ib.
 55 An Regulares sacris non iniciati prohibeantur habere vocem in capitulo per c. 4. Concil. Trid. de reform. ^{scilicet 22.}
 56 An is cui committitur facultas unum de pluribus eligendi ad rem aliquam pretio estimabilem, possit pro aliquo ex illis electione pretium aliquod recipere? ¹¹³
 57 An qui recipit gradum aliquem baccalaureatus, licentia, vel Doctoratus, cum sit minus sufficiens, peccet mortaliter, ^{ibid.}

CAPUT II.

De Beneficiis.

- Dub. 1. Quid, & quotuplex sit beneficium? ¹¹⁴
 2. Quis possit conferre beneficium? ^{ibid.}
 3. An possit Episcopus beneficium simplex, sive curatum Religioni unire? ¹¹⁴
 4. Quid requiratur ex parte accipientis beneficium, ut sit recipiat? ^{ibid.}
 5. An beneficiorum pluralitas licita sit stando in iure naturali? ^{ibid.}
 6. An iure humano, interdicta sit beneficiorum pluralitas? ¹¹⁵
 7. An recipiens duo incompatibilia animo ea retinetur, amittat ipso iure ambo? ¹¹⁶
 8. An illegitimus dispensatus à Papa ad ordines sacros & beneficium simplex non sufficiens ad sustentationem, possit Episcopo, ut obtineat aliud simile beneficium? ¹¹⁷
 9. An laicus, qui incedit habitu clericali, & animum habet citò affumendi clericatum, sit capax beneficii Ecclesiastici. ¹¹⁸
 10. An collatio beneficii facta excommunicato excommunicatione majori tenet? ^{ibid.}
 11. An quando excommunicatio supervenit post obtinentum beneficium, id admittatur? ¹¹⁹
 12. An electio ad beneficium, seu collatio facta excommunicato minori excommunicatione, sit valida? ^{ibid.}
 13. An Beneficiorum petratum facta per excommunicationem valeat? v. g. si quisante excommunicationem legitime obtinuit beneficium, & postea existens excommunicatus illud periret? ¹²⁰
 14. An propter irregularitatem amittatur beneficium, vel collatio sit nulla? ^{ibid.}
 15. An suffensus, vel interdictus amittat beneficium, vel tenetur fructus restituere? ¹²¹
 16. An collatio beneficii reddatur nulla defectu legitimi

mae statis? ^{ibid.}
 17 An licet parvus post decimumquartum annum beneficia conferre? ¹²²

18 An propter defectum morum reddatur collatio beneficii nulla? ^{ibid.}

19 An beneficiarius existens in peccato mortali perdat beneficij fructus, & tenetur illos restituere? ¹²³

20 An defectu scientia qui scilicet beneficiarius est indesus, collationem beneficii illi factam nullam reddat: ibs. ^{ibid.}

21 An per intracionem reddatur quis beneficii incapax? ^{ibid.}

22 An habens beneficium curatum, si non promovetur infra annum ad sacerdotium, amittat ipso iure beneficium? ^{ibid.}

23 An quando decreto aliquo Concilii vel Papa cavetur, ut qui tale admiserit crimen, ipso facto, vel jure amittat beneficium, tenetur, qui illud admisit, resignare beneficium ante aliquam sententiam judicis? ¹²⁴

24 An si canon jubeat, ut qui tale admiserit crimen, ipso facto abesse aliqua declaratione perdat beneficium, requiratur adhuc iudicis sententia, ut perpetrans illum crimen tenetur illud beneficium resignare? ^{ibid.}

25 An quando quis per iudicis sententiam privatur beneficij, & alteri conferatur, eis confertur liceit recipere, etiam si postea noverit sententiam fuisse iustificata? ¹²⁵

26 An possit Episcopus dispensare, ut beneficium aliquod detur non habenti qualitates a fundatore requiritas, de consensu tamen patroni beneficii? ^{ibid.}

27 An beneficium seculari Religioso collatum ex dispensatione Nuncii, cum claustris, ut intra annum novam provisionem illius obtineat à Papa, vacet non obtemperata tali provisione intra annum? ^{ibid.}

28 An possit clericus patronus aliquis beneficii simplicis presentare se ad illud beneficium? ¹²⁶

29 An renunciatio beneficii, ut sit valida, debet fieri in manibus Episcopi, & an requiratur consensus patroni, quando beneficii est patronatum? ^{ibid.}

30 An beneficia priora vacent per adoptionem Episcopatus, antequam per Abbatiam adoptionem? ¹²⁷

31 Testator instituit capellam collatum, iustificte quod conserteret Petru, qui cum primum filius testatoris perveniret ad uxorem requiri, huic ipse Petrus capellam renunciaret: dubitatur, an ad hoc Petrus obligabitur? ¹²⁸

32 Si testator jubeat construi capellam, vel dorari Ecclesiam, vel capellaniam fundere, possit aliquo casu eius regimen, & administrationem auferre Episcopo? ^{ibid.}

33 An fundans capellaniam, & non reservans iuspatronatus, illud acquirat, vel requiratur nova licentia Episcopi ad illud acquirendum? ¹²⁹

34 An fundator capellaniæ petat residentiam in ea excusetur Capellanus à residencia ratione studii per quinquennium, juxta cap. finale de magistris. ^{ibid.}

35 An Romanus Pontifex ita sit beneficiorum Ecclesiasticorum dominus, ut possit quilibet spoliare beneficium, vel Episcopatu? ¹³⁰

36 An beneficiari sint domini bonorum immobilium beneficii, id est hereditatum, & prædium, ex quibus redditus beneficii percipiunt? ^{ibid.}

37 An Episcopus, & clerici sui dominii reddituum annualium, qui sibi pro sua portione contingat? ^{ibid.}

38 An tenetur Pratali, & beneficiari sub peccato mortali quidquid sibi supererit, distribuire pauperibus? ¹³¹

39 In quo consistat speciali obligatio clericorum ad clangendum elemosynas de bonis, & redditibus Ecclesiasticis superfluis supra secularium, & superalia bona patrimonialia ipsorum clericorum? ¹³²

40 Quo iure tenetur clerici superfluxum ex redditibus Ecclesiasticis in pios usus convertere? ^{ibid.}

41 Quid nomine decensis sustentationis comprehendatur, quam diximus clericos ex redditibus Ecclesiasticis posse deducere? ^{ibid.}

42 An clericus possit debita contracta solvere de redditibus Ecclesiasticis, & ad id tenetur, si aliunde non sit solvendo? ¹³³

43 An quando clerici parce viventes non expendunt de redditibus Ecclesiasticis, quantum arbitrio boni viri est necessarium ad decentiam sui status, illam quantitatem, quam parce viventes sibi detrahunt, possint distribuire sicut bona patrimonialia? ^{ibid.}

44 An clericis habentibus patrimonium sufficiens ad decentem sustentationem, possit beneficium acceptare, atque se ex redditibus sustentare, servatis bonis patrimonialibus? ¹³⁴

45 An de bonis quasi patrimonialibus similiter tenetur clericus decenti sustentationi superflua in pios usus

con-

ET DUBIORUM.

- convertere; ^{ibid.}
 46 An distributiones quotidiana habeant predicationem obligationem, scilicet ut superfluum statui clerici tenetur in pios usus convertere, sicut habent alii redditus beneficii. ¹³⁵
 47 An qui habent pensiones deductas ex bonis Ecclesiasticis, habent predicationem obligationem dare superfluum pauperibus? ^{ibid.}
 48 An clerici, qui habent beneficium non in titulum, sed in commendam, habeant eandem obligacionem conferendi superfluum pauperibus? ¹³⁶
 49 An beneficiari, quibus reservantur fructus beneficii vacantes, possint de illis liberè disponere, vel tenetur in pias causas distribuere? ^{ibid.}
 50 An beneficiari possint per viam testamenti disponere de horis suis? ^{ibid.}
 51 An Episcopi testari possint de redditibus Episcopatus, saltem ad pias causas? ¹³⁷
 52 An si Episcopi, vel alii clerici, obtenta à Papa testandi facie, taceant, & postea, itud testamentum revocent, possint interim testari? ¹³⁸
 53 An falsa possum Episcopi morti vicini de redditibus Ecclesiasticis disponere via donationis ad usus pios? ^{ibid.}
 54 Qui succedant clericis ab intestato? ^{ibid.}
 55 An si Prelatus conferat alium beneficium, putans illum sanctum, & castum esse, cum non sit, tenetur accipiens beneficium resignare? ^{ibid.}
 56 Utrum possit filius clerici ex illegitimo matrimonio natus beneficium obtinere, quod vel pater obtinuit, vel in ea Ecclesia, in qua pater obtinuit beneficium? ^{ibid.}
 57 An qui legitimo titulo carens habet possessionem beneficii, si postea per dispensationem auctoratur impedimentum, possit fructus, quos percepit tempore, quo erat incapax, retinere? ¹³⁹
 58 An habens beneficium Ecclesiasticum, tenetur recitare horas canonicas? ^{ibid.}
 59 An habens prestimonia, tenetur recitare horas canonicas? ^{ibid.}
 60 An qui habet capellaniam, tenetur recitare horas canonicas? ^{ibid.}
 61 An quando puer confertur aliquod beneficium, vel capellania collativa ante 14. annum ex Romani Pontificis supplementi axem dispensatione, tenetur ad recitandum horas canonicas? ¹⁴⁰
 62 An obtinetis capellianam collativam, vel quodvis aliud beneficium, si studio literarum vacer, faciat suæ obligacioni, si per alium recite? ^{ibid.}
 63 An habentes pensiones tenetur recitare horas canonicas, vel aliquod aliud? ^{ibid.}
 64 An coadjutor beneficiari, qui scilicet patrem frumentum beneficii percipit, ut ipsum beneficiarium coadiuvet, propter ipsius beneficium, vel infirmatatem, &c. tenetur ad horas? ¹⁴¹
 65 An is, cui conferatur beneficium in commendam, in termino quodlibet datur, tenetur ad horas? ^{ibid.}
 66 An beneficium tenet redditus-habens obligare ad recitandum? ^{ibid.}
 67 Quæ tenuntas reddituum beneficii execue ab obligacione recitandi horas canonicas, & quæ quantitas sufficiens sit ad recitandum? ^{ibid.}
 68 An in capellaniæ tenutas, hac sit attendenda: specie fructum, qui superfluit, dempta elemosyna, quæ datur pro Mitis, ad quas obligat capellania? ¹⁴²
 69 An quedam beneficium parva diocesis Palentia, quæ vulgo vocant Graderias, obligante ad recitandum horas canonicas? ^{ibid.}
 70 An habens plura beneficia exigua, quorum quotidiani tenet, non obligatur ad horas? ^{ibid.}
 71 An qui habet solum beneficium titulum, & ex eo nullus redditus percipit, tenetur ad horas? ^{ibid.}
 72 An beneficiarius, qui fructus beneficii non percipit, quia non resides, & solum fructus dancit residentibus, tenetur ad horas? ¹⁴³
 73 An si beneficiarius, qui fructus beneficii non percipit, eo quod est excommunicatus, irregulare, vel suspensus, tenetur recitare? ^{ibid.}
 74 An beneficiarius, qui est suspensus à beneficio ad tempus, v. g. damnatus per judicem, ut non acquirat fructus unius anni, an illo tempore tenetur ad horas? ^{ibid.}
 75 An si statu, vel consuetudine, vel alio privilegio, ut sit in aliquibus Ecclesiis Hispanæ, vel Germanicæ, introductum sit, ut primo anno nil penitus percipiat Canonicus, vel beneficiarius, nisi serviat, tenetur talis co. primo anno recitare? ^{ibid.}
 76 An quando aliquis habet beneficium singulare, & ideo non percipit fructus, tenetur recitare? ¹⁴⁴
 77 An quando auctoritate Papæ datu alio tantum titulus beneficii, & alteri reservantur fructus, ille qui habet titulum sine fructibus tenetur ad horas? ^{ibid.}
 78 An in his casibus, in quibus dubio praesentis dicitur, non habens solum titulum beneficii, non tenetur recitare, tenetur ad horas Canonicas pensionarius ille, qui recipit fructus? ¹⁴⁵
 79 An qui plura habet beneficia, tenetur toties horas canonicas recitare? ^{ibid.}
 80 An scholasticus beneficiarius existens in studio, vel ex illa causa absens, tenetur ad officium divinum, quod in sua Ecclesia dicitur? ^{ibid.}
 81 An clerici, qui non recitant horas canonicas, tenetur fructus ex beneficio perceptos restituere? ^{ibid.}
 82 An post Concilii Lateranensis decretum, & motum proprium Pii V. beneficiari non recitantes tenentur fructus beneficii restituere? ¹⁴⁶
 83 An beneficiarius non recitans tenetur fructus beneficii integrè restituere, vel tantum fructus, qui correspondit recitatione, deductus fructibus, quos propter alia beneficii ministeria meretur? ¹⁴⁷
 84 Quantam partem obligamus, ut restituat quilibet beneficiarius pro omnione horarum Canonicarum? ^{ibid.}
 85 An qui recitat officium divinum sic ultra attentione tenetur restituere fructus? ^{ibid.}
 86 An habens beneficium, qui omittit horas canonicas abesse peccato, tenetur fructus restituere? ¹⁴⁸
 87 Cui tenetur restituere fructus beneficiarii non recitantes? ^{ibid.}
 88 An Canonici non recitantes horas tenetur restituere fructus fabricæ, vel pauperibus, vel potius alii Canonici? ^{ibid.}
 89 An canonici, qui choro non interfunt, lucentur distributiones quotidianas, vel eas tenetur restituere? ¹⁴⁹
 90 An Canonici qui choro non interfunt propter mortuum corporalem, lucentur distributiones? ^{ibid.}
 91 An quando Canonicus ex propria culpa incidit in mortuum, adhuc lucentur distributiones? ¹⁵⁰
 92 An Canonici qui abstine ab officio divino propter aliquam urgente necessitatem, ut quia ob peccatum furgerum, vel quia sunt videtent, vel iniuste excommunicati, vel expulsi sine sua culpa à civitate propter seditiones, a contraria factionis hominibus lucentur distributiones quotidianas? ^{ibid.}
 93 An Canonici qui non interfunt divinis officiis negotiis sua Ecclesia expeditis prædicti, lucentur distributiones quotidianas? ^{ibid.}
 94 An absentes a loco beneficii, eo quod sunt in Concilio Generali, lucentur distributiones quotidianas? ^{ibid.}
 95 An Canonici existentes in studio, vel lectione Theologiae, vel Episcopi, vel Papæ lucentur distributiones quotidianas, ^{ibid.}
 96 An habens privilegium à Romano Pontifice, ut serviat canonici per vicarium, vel ut recipiat fructus tanquam si præfessus esset, lucentur distributiones quotidianas non afflentes officiis divinis? ¹⁵¹
 97 An quando Canonicus excusat à choro causa veri necessaria, at illa vero non impedivit assistentiam choro, tenetur restituere distributiones, v. g. cum se excusat, ut radat barbam, vel ut hospitem recipiat, quibus vero indiget, at ea non fecit tempore chori, sed nocte? ^{ibid.}
 98 An Canonicus excusat à choro tempus, vel non veniens, singulis se habere certam causam ad id, cum tamen non habeat, tenetur restituere distributiones? ^{ibid.}
 99 An Canonici assistentes horis, non tamen cantantes, tenentur restituere distributiones? ^{ibid.}
 100 An Canonici, qui dum sunt in choro, non solum non cantant, sed nec attendunt, immo confabulanter dum chorus cantat, tenetur restituere distributiones quotidianas? ¹⁵²
 101 An Canonicus, qui non recitat officium divinum neque in choro, nec privatim, si assistat in choro, tenetur restituere distributiones quotidianas? ^{ibid.}
 102 An Canonici, qui intrando in chorum, indecè egrediendo constitutum signum & punctum obseruant, ita, ut nec ante egrediantur, nec post permaneant, tenetur

INDEX CAPITUM,

- teneantur redditum distributiones quotidianas? ibid.
 103 Angeli quos de Recole vocant, concessis Canonis-
 sis, etiam horis non inter sint, lucentur distribu-
 tiones, scilicet eas acquirant, licet illos male expen-
 dare, & absque iusta causa? ibid.
 104 An Canonicus qui per totum annum non residet,
 possit fungi diebus, quos vocant de Recole? ibid.
 105 An eadem assistentia requiratur in anniversariis de-
 functorum ad ea lucranda, quam diximus requiri
 in distributionibus quotidianis? 160
 106 An ei, qui interest divinis officiis ratione duorum
 officiorum, ut si est Canonicus, & Decanus, debeat
 duplices distributiones quotidianas? ibid.
 107 An concionator, cui dantur sex dies praecedentes
 concessionem, ut possit absque lucrana distributiones,
 possit illis diebus adesse, & loco illorum alii trui? ib.
 108 An li ceteri Canonici remittant distributiones quo-
 tidianas non assistentis horis canonicas, possitne tuta
 conscientia non restituere? ibid.
 109 An si canonicus absens restituit distributiones quo-
 tidianas alii Canonicos, quibus acribunt, & illi di-
 stributiones jam restitutas reddant ipsi restituenti,
 possit talis Canonicus absens illas recipere? 161
 110 An consuetudo inducta, ut Canonici non assistentis
 horis lucentur distributiones, eos excusat, quomodo
 minus distributiones perceptas absque assistentia te-
 nentur restituere? ibid.
 111 An hucusque dicta de distributionibus quotidianis
 locum habent in Ecclesiis ubi canoniceatus nullus
 habeant redditus, praecester distributiones? ibid.
 112 An Canonici non assistentis horis, nec recipientes
 quotidianas distributiones, peccent? ibid.
 113 An Episcopi teneantur interesse officio divino in Ec-
 clesia? 162

C A P U T III.

De simonia.

- Dub. 1. Quid sit simonia? ibid.
 2. Quo jure sit proibita simonia: & an ali-
 qua sit simonia solum de jure Ecclesi-
 stico? ibid.
 3. An Papa possit esse simoniacus, & simonia penas
 incurre? 163
 4. An vendere spiritualia naturalia, ut scientias & artes,
 quia humano fudore comparantur, sit simonia? ibid.
 5. An vendere pretio Thelogiam sit simonia? ibid.
 6. An pro actibus virtutum premium dare sit simonia? ibid.
 7. An pro sacramentis licet premium recipere? 164
 8. An licet premium offere pro Sacramentis ministran-
 dis ad redimendam vexationem? ibid.
 9. An licet premium dare quando superior iustite me
 excommunicavit, suspendit, vel interdixit, aut ab-
 solvit. ibid.
 10. An pro labore in ministerio sacramentorum, vel alio-
 rum spiritualium operum impenso licet premium
 recipere? ibid.
 11. An licet ministri Ecclesie accipere stipendum su-
 stentatione pro ministerio rerum spiritualium. &
 Sacramentorum, praedicatione, celebrationi Missie,
 &c. 165
 12. An sit simonia, si ministri spiritualium intendant
 stipendum sustentationis tamquam finem principia-
 lem, ita ut illo celsante, nulli ministrante, ut si Ca-
 nonicus vadat ad chorum principaliter proprias di-
 stributiones? ibid.
 13. An pro necessariis mortuorum exequis premium re-
 ciperet sit simonia? ibid.
 14. An pro loco sepulturae premium dare sit simonia? ibid.
 15. An pro sacramentalibus, & usu materiae sacrae pre-
 mium recipere sit simonia? 166
 16. An licet munera aliqui offere, ut faciat aliquod bo-
 num, v.g. ut audiat sacram, intrer in Religioneum,
 vel ut deficat a malo, vel ne fornicetur? ibid.
 17. An sit simonia premium recipere pro actionibus pro-
 pedentibus a potestate spirituali, id est pro usu po-
 tentiae spiritualis? ibid.
 18. An licet Episcopi pro visitatione Ecclesiarum
 Episcopatus accipere procurations statutas, qua-
 dicuntur manuales? ibid.
 19. An sit simonia accipere pecuniam pro collatione or-
 dinum? ibid.
 20. An sit simonia, si Notarii Episcoporum premium ac-

ET DUBIORUM.

52. An possint patroni ab Ecclesia patronata exigere ali-
 quod servitum, vel aliquid temporale, ut censum,
 vel aliquod gravamen inferre, ut certos cereos à
 Praesbytero certa die habere, vel similia in iuri spa-
 tronatus recognitionem? ibid.
 53. Quid sit jupatronatus laicum, sive saeculare, & Eccle-
 siasticum, seu patronus laicus, & Ecclesiasticus:
 & qualiter inter se differant? 168
 54. An possit derogari iupatronatus ita, ut absque paro-
 ni presentatione, vel alii quam praefato per
 patronum possit beneficium conferri? 169
 55. An permutatio beneficij iupatronatus laici, vel Ec-
 cleasiasticus facta sine consentu patroni, vel eo non
 vocato, sit nulla ipso iure, vel eo contradicente sit
 per sententiam recindenda? 170
 56. An quando beneficia patronorum permutata sunt sine
 patronorum consentu, possint patroni ad ea bene-
 ficia alios praesentare, vel ipsi permutantes necessa-
 riad priora beneficia restituuntur? 171
 57. An possit resignari, vel uniri alteri beneficium patro-
 natus absque consentu patroni, vel Rector ponere
 vicarium in beneficio patrosum? ibid.
 58. An possit pensio constitui super beneficium patronatus
 absque consentu patroni laici? ibid.
 59. An tempus, quo habet patronus Ecclesiasticus, &
 laicus ad praesentandum, computetur a die vacatio-
 nis beneficij, an a die tentativae vacationis, & ita
 non currat patrono ignoranti hoc tempus? ibid.
 60. An quando patroni litigant super patronatu trans-
 sto semestri, vel quadrimetri illis a jure conce-
 ad praesentandum, devolvatur collatio beneficii ad
 Episcopum, vel superiore, qui habet instituere? 174
 61. An tempore prefixi patronis ad praesentandum elap-
 so, vel jure praesentandi patroni privatis, possit
 Episcopus illis concedere, ut praesentent? ibid.
 62. An ultima die quadrimetri vel semestris possit fieri
 praesentatio: & qualiter hi menses computabuntur, id
 est quot dies pro singulis mensibus, an 30. vel 31. 175
 63. An quando praesentatio non tenuit, quia praesen-
 tus fuit indigenus, vel non fuit a est coram legitimo
 superiore, vel praesentatus renunciavit, vel obiit,
 &c. habeat patronus integrum tempus jure conce-
 sum ad iterum praesentandum? ibid.
 64. An ut devolutio non fiat ad superiore, sat si patro-
 num intra tempus jure taxatum praesentare, vel etiam
 requiratur ut praesentatus praesentetur superiori? ibid.
 65. An patronus laicus possit variare, & Ecclesiasticus
 non possit? 176
 66. An si unus patronus est clericus, & alter laicus, vel
 plures laici, vel ambo laici, possint omnes, vel fal-
 tem alter variare? 177
 67. An quando universitas, vel collegium saeculare habet
 jupatronatus, possit variare? ibid.
 68. An si patronus promittat praesentare unum, possit va-
 riare, si est patronus laicus? ibid.
 69. An patronus laicus, qui unum praesentavit, & promi-
 tit cum juramento non variare, nec revocare illam
 nominationem, possit variare? ibid.
 70. Quis sit capax acquirendi jupatronatus ex construc-
 tione, donatione, vel fundatione Ecclesie? 178
 71. Quis patronus possit praesentare ad beneficium? ibid.
 72. An possint patroni inter se convenire absque superio-
 ris licentia de alterius vicibus praesentant, id est,
 ut unus praesenter prima vice, qua occurrerit vaca-
 tio, alter secunda, alterteria? 179
 73. Quis possit praesentari a patrosum ad beneficia? ibid.
 74. An possit patronus seipsum praesentare ad beneficium? ibid.
 75. Quibus modis transferetur jupatronatus de uno in
 alium? 180
 76. An requiratur licentia Episcopi, ut jupatronatus jam
 legitimè creatum transferatur de persona in aliam ex
 titulis in jure permisus? ibid.
 77. An confessus Episcopi requisitus ad translationem
 jupatronatus sufficiat, si praesenter post dictam
 translationem factam? 181
 78. Quomodo incipiat competere jupatronatus illi, in
 quem translatum est? ibid.
 79. Quomodo transferatur jupatronatus titulo venditionis?
 80. An vendita, vel alio modo alienata universitate tran-
 seat cum illa jupatronatus? ibid.
 81. An si in venditione universitatis, in qua est jupatro-
 natus, exprimatur jupatronatus, valeat venditio? 182
 82. An si vendatur jupatronatus, cum illa venditio non
 valeat, quid sic de illo jupatronatus, scilicet cui

INDEX CAPITUM,

- gressu Religionis, illud restituere, & dans pretium, teneatur rem spiritualem, ut beneficium, resignare? ibid.
- 13 An tantum pretium recepum pro simonia in ordine, & beneficio & ingressu Religionis, sit necessario vel in eodem, vel idem sit de pretio pro quibuscumque rebus spiritualibus recepto? 220
- 14 Lui sic restituendum pretium simoniae acceptum sicutus quo juxta dicta restitendum est? ibid.
- 15 Qualiter obiensis beneficium per simonianam realem ex utraque parte completam, teneatur illud restituere, ac fructus restituere, quando scienter scilicet id accepit? 221
- 16 An quando quis ignorante simonia, quis scilicet ipso ignorantie alius dedit pretium, ut sibi conferetur beneficium, teneatur beneficium resignare, & fructus restituere? 222
- 17 An mediator simoniae, per quam quis obtinet beneficium ignorante, vel sciens simonianam, teneatur restituere fructus beneficii, si ipse beneficiarius non restituit, & catena qua beneficiarius teneat restituere, & ipsum admonere, quando laborat ignorantia simoniae commissa, vel quid teneat facere? 223
- 18 Cui sit restituendum beneficium simoniae acquisitum? ibid.
- 19 Cui sine restituendi fructus acquisiti ex beneficio per simonianam obtempero? 224
- 20 Quis possit dispensare in omnibus penit, quas super dub. 104. diximus contrahere simonicum, & reverberare titulum beneficii? 226
- 21 An qui tenet restituere fructus simoniae preceptos, vel alia debita incert domini, sicut quo illi fructus possint pauperibus, juxta dicta supra dub. 119, satisfaciat elemosynas, quas huius obligatio natus aut ignarus, aut in memori, pauperibus erogavit? 228
- 22 An si quis existens excommunicatus, vel per simianam obtinet beneficium, quod spectat ad iurispatronatum, indicabit nova patroni præsentatione, quando est absolutus ab excommunicatione, vel dispensatus in illa simonia, ut obelineat beneficium? ibid.
- 23 An qui simoniae, vel existens excommunicatus obtinet beneficium, absolvit possit, dum procurat dispensationem, seu revalidationem, tituli, vel cognitus sit statim resignare? 229

C A P U T I V .

De tributis, & vectigalibus.

- Dub. 1. AN fastis principi justa tributa imponere, & hujusmodi lex tributa imponens obligat ad corrum solutionem ante judicis sententiam? ibid.
2. Quot, & que conditions exigantur ad tributorum iustitiam? 230
3. Qualis debeat esse facultas regia, ut virtute illius possit quis tributa imponere? 231
4. An antiqua consuetudo, cuius initia memoria non extat, dei auctoritate ad imponendam nova tributam, vel tantum ad exigendum veteram? ibid.
5. An principibus Saracenis, & aliis Principibus infidelibus teneantur solvere huiusmodi tributa alias iusta Christiani transentes per corrum terras? ibid.
6. An teneantur subditi ad tributum solvendum, quando est dubia iustitia tributi? 232
7. An publica exigentes tributa peccent, quando est dubium Doctorum, & prudentium iudicium, an sunt iuxta. ibid.
8. Circa eandem secundam conditionem, an quando jam non extat, sed cessavit causa, ob quam est tributum impositum, vel si adhuc extet Princeps, qui tributa exigit, non præstat id proper quod conflatale tributum fuisse à Princeps impositum, teneantur subdit, in conscientia solvere illud tributum? ibid.
9. Utrum quando non invigilantur praesidia, possint dominii accipere iura, quae sunt imposta ad cantur ad tales vigilias? 223
10. An tributa debentur antequam publicanus petat? ib.
11. An si publicanus non petat alcavalam, vel vectigal tempore à lege prescripto, sit tatus in conscientia mercator, qui transacto eo tempore non solvit

ET DUBIORUM.

- 41 De qua quantitate solvi debeat gabella? 243
- 42 Quo in loco solvenda fit gabella, quando alibi vendito sit, & alibi res traditur, maximè in impostione censu, quando alibi censu imponitur, & alibi est fundus, super quem censu constituitur. ibid.
- 43 An licet aliebi, ubi gabellæ solvuntur, ad excusandam alcavalam pacifici de tradenda re vendita in alio loco à gabellis exempto? 244
- 44 An pro his, quæ ad utrum proprium, & suæ familiæ deferuntur, debetur aliquod vectigal? ibid.
- 45 An tributum, quod vulgo Sisa, Latine verò assimus dicitur, sic iustus? ibid.
- 46 An qui aliquid emit ad proprium usu, & potesta mutato proposito vendit, debet vectigal, id est, Portazos, impositum portantibus aliquod ad vendendum? 245
- 47 An ex venditione rerum non lucri, aut negotiacionis causa facta, sed ad subvenientium propriis necessitatibus, debetur alcavala? ibid.
- 48 An ille, cui Rex debet aliquam pecunia summam, nec alia via potest recuperare, possit sibi satisfacie, non solvendo gabellas, aut alia vectigalia, etiam si haec conducta sint? ibid.
- 49 An clerici minorum ordinum debent gabellas, vel quavis alia vectigalia, vel tributa? 246
- 50 An clerici sint etiam immunes à gabella, quam alcavalam vocant? ibid.
- 51 An clerici debent gabellas de his, que causa negotiacionis portant vel vendunt? ibid.
- 52 An clericus negotiator cogi possint à judice seculari solvere gabellam, vel ad id congregus sit ad Ecclesiastico? 247
- 53 An clerici conjugati mortua uxore gaudent immunitate solutionis gabellarum, & omnibus alius privilegiis clericalibus, sicut clericorum consueta non conjugati? 248
- 54 An secularis emens vinum, & carnes suæ familiae, in quo sunt aliqui clerici, ut si habet filium clericum, vel capellanum, debet integrè assimus, id est, la Sisa, super illis rebus impositum? ibid.
- 55 An teneantur Ecclesiastici ad tributum impositum pro illo, quo concordant utilitatem communem laicorum, & clericorum, & pia sunt, ut ad confraternitatem, vel refectoriem pontium, viarum, murorum, vel de calzada, fontium, vel ad vigilandum, & custodiendum oppidum ab hostibus, peste, &c. ibid.
- 56 An Episcopi peccant mortaliter non denunciantes excommunicatos laicos iustè exigentes gabellas à clericis? 253
- 57 An Ecclesia, & clerici teneantur ad solendum tributum annexum rei, quo pervenit ad Ecclesiam? 254
- 58 An milites Sancti Jacobi, Sancti Joannis, Calatravae, & Alcantara, quos vulgo Comendadores appellantur, sint immunes solutione gabellarum? 255
- 59 An loca, in quibus gabellis publicano, si is, qui locavit, vendit aliquid, vel commutat, debet gabellam? ib.
- 60 An Princeps possit aliquis eximerre à tributis, ut eximit nobilis ab affitto, & collectis, id est Pecho, & possit tales nobilitates, id est Hidalguas, vendere? ibid.
- 61 Quantum dure privilegium exemptionis à gabellis per Principem concecum? ibid.
- 62 An qui in rei veritate non est nobilis, sed reputatur ab aliis ut nobilis, & ideo non exigitur ab illo tributum, quod collecta, id est Pecho, dicitur, sit tatus in conscientia? 256
- LIBER III.
- Circa jus, & iustitiam judicativam, atque ordinem judicarii.
- CAPUT UNICUM.
- De iudice, aliisque iustitia ministris.
- Dub. I.
- A
- N judices omnes, tam Senatores, id est, auditores, & alii judices, & iustitiae ministri, ut Scriba, Reclatores, Receptores, Fiscales, Secretarii, Alguazzelli, possint absque pecunio, & obligatione restituendi munera recipere? 257
- 2 An iudices Ecclesiastici possint dona gratis sibi obligata recipere, vel potius teneantur ea restituere? 260
- 3 An licet munera offerte iudici, vel iudicis ministris ad redimendam vexationem? ibid.
- 4 An possit Princeps contra partem inauditam procedere, & si procedat, an ejus sententia valeat? 261
- 5 An Domini jurisdictionem habentes, ut Duces, Marchiones, Comites, possint in suis terris remittere penas, tam pecuniarias quam corporales, quibus damnati sunt delinquentes eo causa, quo Rex plerumque remittere in suo regno, scilicet quando non videat sequitur alterius præjudicium? 262
- 6 An domini vassallorum, ut Duces, Marchiones, &c. possint iudices appellationem in suis oppidis instaurare, ad quos fas sit appellari a iudicibus inferioribus, & an a iudicibus appellationem ad ipsos Dominos sit appellatio? ibid.
- 7 An reus condemnatus, & iam suspensus possit antequam sepelitur, tradi medicis ad anatomiam faciendam, & an iudex possit animal cuiusvis capere ad portandum malefactorem pro excequenda iustitia? ibid.
- 8 An iudices temporales possint reis imponere panam sibi applicandam. ibid.
- 9 Dubitanc aliqua circa leges hujus Regni, quibus pena applicantur iudicibus, vel pīs operibus? 263
- 10 An possit Princeps appellationem tollere? ibid.
- 11 Utrum quando sit exequio pro aliquo debito in bonis debitoris, & ille revera non solvit debitum intra diem naturale, quia creditor expectat, teneatur ipse debitor solvere decimam Alguazzello. 264
- 12 An quando non est plena, & integrè probatio aliquis delicti, quia scilicet non sunt testes oculati, sed tantum presumptiones, & indicia urgentia, possit iudex mitiori aliquam penam, quam ea, que ordinarie per legem statuta est, plectere delinquenter, vel debet pena ordinaria punire? ibid.
- 13 An confesus iudicio se homicidium commisit, at cum aliqua causa excusante, v.g. in propriam defensionem, possit pena ordinaria homicida placere? 265
- 14 An quando pena imponenda pro delicto est arbitria, possit iudex imponere penam mortis? ibid.
- 15 An cauus quo non admittatur appellatione de jure, si tamen reus appetet, & iudex admittat appellationem vel exignerianaria juris, vel ex propria voluntate possit iudex, non obstante quod appellationem admisit, eam sententiam exequionem mandare? ibid.
- 16 An quando pars aliqua appellat non simpliciter, sed in quantum sententia prolata est contra se, & alia pars non appellat de eo quod est pro illa parte, centurier transire in rem iudicatam illa pars sententia, que est pro illa parte? 266
- 17 An iudex extrahens homicidiam ab Ecclesia, causa quo eius immunitate gaudet, ipsumque iusta allegata, & probata suspensio, teneatur restituere hereditibus occisi, ac si iustè suspendisset? ibid.
- 18 An si judex excommunicatus denunciat, vel notorius clerici cursum, qui secundum omnes est suspensus à jurisdictione, & gesta per eum nihil valente, proferat sententiam alias iustam suspendendi latronem, & eam exequatur, teneatur restituere dannum sequuntur ex tali sententia, v.g. uxori, & filii occisi? 267
- 19 An possit Princeps supremus, vel iudex inferior, in aliquo causa abolere, vel non admittere accusacionem, satisfaciendo alla via? ibid.
- 20 An possit Clericus, vel Praetor cognoscere de causis criminalibus ad puniendos laicos ex commissione Principis, vel iudicis secularis, & an si delinquat in officio, possit puniri per iudicem, vel Princepem seculariem? ibid.
- 21 An quando iudex exhibet unicum mandatum ad incarcernandum decem personas sive pro debitis, sive pro delictis, possit exigere decem integræ salaria pro decem mandatis a legi taxata, ac si totidem mandata expediret? 268
- 22 Quando possit Alguazzelli exequionem facientes iura exequionis percipere? ibid.
- 23 An quando Alguazzellus, vel exequitor iter faciat faciendo plures exequiones in unum, vel plura oppida, possit a quolibet debitorum integrum salarium exequionis exigere: & an idem possit tandem concomitans? 269
- 24 An qui mittit alium ad exigendum aliquod debitum,

INDEX CAPITUM, &c.

- tum, vel ad faciendam exequitionem, possit acci-
 per etiam rem salaria ab exequitore: aut multa sunt
 excedenda debita, possit dare illa plura salario foluen-
 tibus ipsis debitoribus? ibid.
 Cuius expensis debet assignari socius judicii, vel ta-
 bilius recusat? ibid.
 Qui fuit advocatus in aliqua causa, possit esse ju-
 dicis in eadem? ibid.
 An quando reus ipse se coram iudice presentat, illius
 arma ad hunc pertinet. 270
 An Alguazelli volentes aliquem capere, teneantur
 ostendere mandatum iudicis in scriptis? ibid.
 An Archiepiscopum in diocesibus suorum suffraga-
 neorum possit confidere officialem foranum ad
 cognoscendum de causis appellationum sui suffra-
 gani ad ipsum Archiepiscopum devolutis, vel de-
 volvendis? 271
 An clericis possit coram iudice alio conveniri ratione
 obligationis realis? ibid.
 An si pecora clerici damnum inferant in pascuis alieni,
 vel fructibus, vel pascuis veritis, possit per iu-
 dicem facularem capi? ibid.
 An appellatio suspendat sententiam censurarum? 294
 Felicitate suspensionis, & excommunicationis, & interdi-
 xi, ita ut haec censura post appellationem lata sit
 nulla? 272
 An quando interpolata est appellatio ab excommuni-
 catione post ipsam contracta (in quo casu certum
 est non suspensi excommunicationem) talis appelle-
 ratio suspendat denunciationem, ita ut non possit
 talis excommunicatus denunciari, appellatione du-
 rante? 290
 An appellatio à monitorio penalium cum pena ex-
 communicationis latet cum audiencia, & facultate
 allegandi, que voler, suspendat eam excommuni-
 cationem? 291
 An cum excommunicatus accedit ad superiorum ex-
ibid.

THOMÆ

communicatoris, debeat ab ipso absolvii, vel remitti
 ad excommunicantem ibid.

36 An ad absolutionem ab excommunicatione teneatur
 superior, ad quem recurrit pro absolutione, ci-
 tare partem? 292

37 An qui iustè damnatus ad penam pecuniariam ap-
 pellavit ex causa omnino falla, quia scilicet negavit
 iniuste & falso, & testibus falsis se ruerunt; cum tamen
 sit plene probatum delictum, & pena pecuniaria
 sit lege statuta, an non obstante appellatione tene-
 tur ad penam? 193

38 An appellans à sententia lata post terminum à lege
 praescriptum, utendo aliqua cautela, teneatur alte-
 ri refutare, quod per priorem sententiam illi erat
 debitum, infuper & supplicationis expensas? ibid.

39 An si postquam transivit sententia in rem judicatam,
 altera pars non allegat appellationem esse nullam,
 sed acte prosequatur, ac si appellatio esset valida,
 possit postea allegare appellationem fuisse nullam,
 vel sibi noceat dicta prosequitur? ibid.

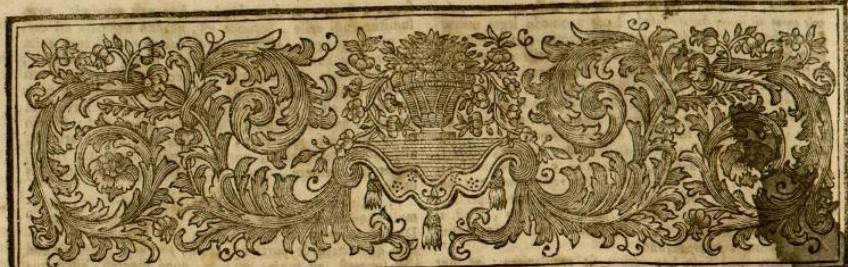
40 An meri exequores, seu ii, quibus nudum mini-
 sterium, aliquid exequendi à summo Pontifice com-
 mittitur, possint contradicentes, seu exequitionem
 impeditientes excommunicare? ibid.

41 An iudex alicuius oppidi dominorum temporalium
 qui per aliquod tempus de licentia domini abest,
 debeat integrum salarium illius absentia temporis
 percipere? ibid.

42 An si caudiculus paucum incat cum clientulo de ali-
 quo sibi dando, si victoriam litis obtinuerit, & vi-
 ctoria obtenta sibi det primum promissum, te-
 netur caudiculus id refutare? ibid.

43 An erit licitum donare aliquid iudici concubina, ut
 favet mihi apud illum in eo, quod item meam vi-
 deat, &c. ibid.

44 An licet alicui ex litigantibus informationes alterius
 partis subspire? ibid.

T H O M Æ S A N C H E Z E S O C I E T A T E J E S U .

Opusculorum Moralium, seu Consiliorum
T O M U S P R I O R .

L I B E R P R I M U S .

Circa jus & justitiam commutativam.

C A P U T I .

De dominio, servitute, ac patria potestate.

S U M M A R I U M .

Dub. 1. An servi possint habere proprium, vel quidquid habent,
 sit dominorum?

2. An servus sine licentia domini promittens aliquid, vel alteri
 contrahens, obligetur naturaliter, & in foro conscientie.

3. Quibus titulis possit iusta quidam homoredigi in alterius ser-
 vatum.

4. An licet sit negotiatio, qua Lusitanis emunt, & vendunt
 Hispanos tamquam seruos, & an etiam qualibet privatis
 emens, aut vendens aliquem ob his peccet.

5. An servi Christiani possideri possint ob infaeliciis, vel bareticis,
 vel eis vendi, vel donari, aut quovis also titulo eis traditi.

6. An servi capti in bello sibi licet fugere, non solum impa-
 triam, sed quicunque.

7. An vernaculus filii seruorum captarum bello iuste licet fugere.

8. An aliquid inter se inter seruos bello iuste capto, & alios, qui a
 se, vel a patre vendicantur, quando possit fugere, id est, an omni-
 bus fas sit fugere?

9. An si dominus impetus ancillam ad abundantum ex turper,
 possit fugere, vel sit libera.

10. An sit opus pius concedere seruis libertatem.

11. Quid sit patria potestas, & quo iure inducta sit.

12. Qui habeant dictam potestatem in filio, & in quibus filiis,
 scilicet in illegitimis, vel filios adoptivis.

13. Qui sunt effectus patria potestatis, id est, quod ius competat
 patri in filio ratione patria potestatis.

14. Per quae liberatur filius a patria potestate.

15. An ratione dignitatis, & per contractus matrimonii exima-
 tur filius in omnibus, etiam in odiosis, a patria potestate.

16. An facer erit liber filius a patria potestate.

17. An filii suorum a parentibus, vel habita facultate gratia qua-
 rendi viculum recedentes, libere possint coniugare quicunque.

18. An filius, qui semel est extra patriam potestarem, possit aliquo
 casu ad eamdem potestarem regredi, & an possit pater aliquando
 cogi ad emancipandum filium, & se sua postea liberandum.

D U B I U M .

An servi possint habere proprium, vel quidquid
 habent, sit dominorum.

Unduplicet est sententia.

Primate nec eos, qui se vendiderunt, vel ven-
 diti sunt a parentibus, quidquid sunt, dominum

esse, & nihil posse tamquam proprium poli-
 dere; sed teneri domino refutare: at bello ju-
 sto captos, non quidquid sunt, esse dominorum, nec teneri

in conscientia reddere dominis quod dono suscipiunt, vel

T. Sanchez Consil. Moral. Tom. I.

Iudo, vel titulo hereditario, vel quisvis alia via huiusmodi
 comparant; quia cum non proprie sponte in has angustias, &
 servitutem reddit fini, non sunt ira coarctandi. Sic Sors. 4.
 de iust. g. 2. art. 2. Lud. Lep. 1. in iur. 2. c. 347. fol. 347. & li. 2.
 de contr. i. 40. & quod capit. in bello iusto dicit esse omnium
 neotericorum Salom. qn. 3. de dominio, art. 1. & docti juniores.

2. Secunda sententia de seruis emptis sic distinguunt, aut
 bona, que haic acquirunt, prater lucrum laboris quotidiani
 nam haec in omnibus seruis omnes conuenient esse dominum, Ita aliqui recentiores,

aut possunt habere ulrum, sic dominum. Ita aliqui recentiores,
 & referit Salom. 2. 2. g. 3. de dominio, art. 1. sub finem, fol. 352.

3. Tertia sententia est aliorum (ut referit ibi, Salom eius
 sequens) qui relinquent tamquam claram, & certam senten-
 tiam Sotii postulam supra nu. primo, circa seruos bello cap-
 tos; circa emptitos vero dicunt, quod ad nihil aliud ten-
 tent, quam ad permanendum apud dominum, & que
 labore quotidiano lucrantur, suo domino exhibendum, aut
 que lucrantur ludo diebus, quibus laborandum erat: cat-
 era autem sunt iporum. Unde iporum est, quod lucrantur
 diebus felis, vel alii diebus expleta opera, ad quam
 talibus diebus tenebantur, vel quae dono, vel hereditate
 accipiunt; nisi quando se vendiderunt, vendiderunt simili
 omnia iura, & actiones quia seruius cum sit odio, est
 restringenda ad ea, que seruius in venditione domino expresse.

4. Quarta sententia omnino tenenda docet, quod regulariter
 quidquid acquirunt serui, sive capti in bello iusto, sive
 quia sunt adiutantes, & c. est dominorum: Ius enim tribuit domi-
 nis, ut ad omnes seruorum operas, quas recta ratio possum-
 tis, ut pro eorum conditione ac viribus praestent, & ad
 omnes eorum fructus, ut ad partus ancillarum, & ad reli-
 quia emolumenta, que ex eis commode percipi potuerint,
 usq; adeo ut si quid vel donatione, vel testamento, vel ab in-
 testato, vel quicunque alia ratione acquirant, non sibi, sed
 dominis, iuxta leges civiles, id acquirant. Nam quando iure
 gentium introductum est, sive capti in bello iusto serui,
 temporali morte, quae poterat iuste infligi, in perpetuum ser-
 uitutem commutata, eo pacto intellexit seruitutem, ut ex
 legibus ciuilibus, & coauerat in ipsa constat, ut dominum
 in seruos ea omnia iura comprehendere, & reliquias
 seruitutes quicunque alio titulo postea introductas, clam ad
 instar illius primae sint, eodem modo intelliguntur, nisi in
 earum aliquis sit iure ciuilis facta aliqua exceptio. Probat
 hoc, quia sic habetur iustitia, per quas personas nobis acquiri. Si
 item vobis, & lego 7. sit. 21. parte 4. ubi sic dicitur: Todas
 las cofas, que el seruo ganare, por qualquier via que las gane, de-
 ben de ser de su señor: Et dico: Item vobis, sic dicitur: Vobis acqui-
 ritur, quod servi vobis namejuntur, sive quid sanguinent, vel ex
 auctor.